

Триадицкий епископ Фотий
**Проповед на празника в чест на
светите четиридесет мъченици в Севастия**

22 март (9 март ст. ст.) 2012 г.

„Радвай се, победоносно множество, което онебеси земята!“ Така, възлюбени, в една от стихирите на днешния празник Църквата възпява подвига на светите четиридесет мъченици, чиято памет чествуваме днес. Как да разбираме израза, че мъчениците са онебесили земята, тоест преобразили са земята в небе? Не е трудно. С една дума, светите четиридесет мъченици са изпълнили в пълнота, във възможно най-голяма пълнота първата и най-голяма заповед за любов към Бога. Те са жертвали за Него всичко – всичко, което човек може да придобие тук, на земята, включително и живота си. Като са изпълнили тази най-голяма заповед, те са изпълнили волята Божия, изпълнили са наистина в пълнота волята Божия за всеки един от нас. А каква е тя, всички знаем. Когато ние се молим да бъде Господнята воля както на небето, така и на земята и когато живеем според просбата в тия слова, тогава ние, макар и в неизмеримо по-малка степен, преобразяваме земята в небе. Обратно, когато ние живеем противно на волята Божия, когато ние се противим на Христовите повели поради влечение и любов към греха, тогава ние преобразяваме земята в преддверие на ада.

И тъй, да живееш според волята Божия означава да желаеш за себе си и за другите това, което Бог желае за тебе и за другите. А Христовата воля, Христовото желание, което би следвало да бъде и наше желание, е едно – спасението на всички люде. Следователно, ако желаем да изпълняваме волята Божия, ние трябва да желаем спасението на всички, както и своето, и да се трудим за това. От своя страна, това означава никога при никакви обстоятелства да не желаем за своите близни грях и каквото и да е греховно нещо, а да им желаем единствено и само добро, тоест да им желаем всичко онова, което ги води към първоизвора на доброто, към Бога – да желаем това и да се трудим за това. Ако тия думи бяха трайни разположения на нашите умове и сърца, ако тия думи бяха постоянен мотив в нашите мисли и постъпки, то тогава ние наистина щяхме, макар и – пак ще повтора – в съвсем малка мяра да онебесяваме земята, тоест да преобразяваме земята в небе. Ето по това са били познавани първите християни, които все още не са разпространявали открито учението си, но със своя живот, със своето отношение към другите те са вливали светлина в душите, които са били годни да възприемат светлината, защото са желали искрено, всецяло спасението на другите и са се трудили за това.

Обратното е наистина трагично, пагубно и за него не е потребно да говорим, защото го виждаме почти на всяка крачка. Когато човек обича греха, той убива душата си, извършва самоубийство. Когато човек е безвъзвратно влюбен в греха, той просто намразва Христос, намразва първоизвора на доброто – Бога. Такъв човек преобразява земята в мрачно преддверие на ада. Такива люде днес, за жалост, са много. Но и това не би следвало да ни ужасява. Единственото, което може и трябва да ни плаши, е собствената ни склонност към греха, податливостта ни към греха, влечението ни към греха, склонността и ние явно или скрито – повечето пъти, може би, скрито – да флиртуваме с греха и да се влюбваме в него. Ето това е истински страшното. Разбира се, както и св. Йоан Богослов казва, има грях за смърт и грях не за смърт (вж. 1 Йоан. 5:16-17). Кой грях не е за смърт? Този, за който се каем. Този, за който се каем истински. Този, за който се каем и безчет пъти да падаме в него, но се каем с решимост, борим се действително, а не се ограничаваме с някакви смътни преживявания на

съжаление, вяло разкаяние и дотам. Ето това е грях не за смърт. И покаянието изтребва такъв грях, пръсва мрака, който такъв грях разстила в нас и около нас. Покаянието убива духовната смърт. Покаянието просвещава и носи светлина. И ето, ако ние с вас се стремим да прекарваме периода на Великия пост в нелицемерно, в колкото е възможно по-дълбоко покаяние, то неминуемо от него ще се разлее светлина в нас и около нас. А грехът за смърт не познава и не иска да познае покаянието. Грехът за смърт е съзнателно, самоволно, упорито противене на Бога. Така наистина човешката душа се самоубива, сама себе си лишава от Бога, отдалечава се от Бога, лишава се от Неговите благодатни дарове, от помощта Му.

Та ето, възлюбени, какво внася светлина и какво – мрак в живота на всеки един от нас и на всички човеци. И ето какво може да онебеси земята, да я преобразява в небе. И чудно е следното – че земята може да бъде преобразявана в небе и сред най-тежки мъчения, и сред най-големи страдания, сред всичко това, което като човеци наричаме беда, бедствие, нещастие. Един върховен, наистина върховен пример за това са светите четиридесет мъченици. Както се споменава в друг един богослужебен текст в тяхна прослава, „Спасителят, Който разчупи оковите на смъртта, даде на страдалците победа над смъртта и те пееха, съгрявани от мраза”. Сред непоносим студ, ледена вода, убийствен мраз, те са били съгрявани не символично, а действително, реално от благодатта Божия. И това, което за всеки един от нас би било непоносим ужас, за тях е било небе, преддверие към вечния живот, който те реално са предвкусвали, подкрепяни, просвещавани от несътворената благодат на живия Бог. Такъв един пример и такава една посока на мислене преобръща нашите представи за щастие и нещастие, за беда, скръб, ако щете за ужас, и отрада, надежда, светлина, мир, които блага правят или по-точно преобразяват нашия земен живот в небесен живот. И ако ние живеем в едни тесногърди, подчертано – бих си позволил думата – еснафски измерения: живеем, да ни е добре, да е меко, да е удобно; ако нашите сили, внимание, действия са насочени преди всичко към тази цел, а всичко свързано с вярата и духовния и църковния живот е сякаш един допълнителен придатък към тези наши основни разположения, цели, действия в живота, то ние, сами разбирате, сме обърнали пропорцията на християнското съзнание. Християнството по същество – и аз мисля, че съм се опитвал многократно да го изтъквам – не е религиозен придатък към живота на човека тук, а е дух, истина, смисъл и цел на нашето съществуване. И ако ние не живеем така, за да дишаме с тия истини и да живеем с тях – с истините на словото Божие, то самото осъзнаване на това, ако е искрено, дълбоко, последователно, ще се окаже начало на същинско покаяние, начало на същинска промяна на живота ни, на мислите ни, на това, което за нас е стойностно, на това, което за нас е първо, второ, третостепенно, ще се окаже промяна на мерилото, на критериите, на всичко. Ето такова покаяние ни е потребно, за да можем, макар и в нашата съвсем-съвсем нищожна мяра, да се обновяваме, да се обновяваме в Христа Исуса, нашия Господ и Спасител.

По молитвите на светите четиридесет мъченици, чийто подвиг прославяме днес, да ни събуди Господ от нашите земни блянове, да изсуши с благодатта Си влечението ни, податливостта ни към греха, да ни просвети, да проясни мислите, да изостри духовния ни взор, съвестта ни, та да живеем тъй, че всеки един ден да подновяваме решимостта си за ново и ново начало на същински, нелъжовен, достоверен християнски живот за наше спасение, за спасение на всички ни, които, дай Бог, да бъдем едно тук, в храма, не само като пожелание, но и като кълняща макар истина, за спасение на всички ни и за слава на Триединия Бог – Отец, Син и Дух Светий. На Него подобава власт, чест, поклонение и благодарение сега и всякога, и във вечни векове! Амин.